

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. IV. De certitudine prædestinationis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

procedere, & eam pro causâ ordinante exposcere; ut autem sit illi proportionatus, satis est quod sit in eodem ordine cum fine prædestinationis, quamvis à providentiâ supernaturali & generali petat immediatè procedere; ut patet in actibus virtutum moralium supernaturalium, qui proportionati sunt cum fine charitatis, & tamen non elicitive, sed imperativè tantum ab illa procedunt. Sicut ergo, ut in eodem persistamus exemplo, actus istarum virtutum à charitate imperantur, & etiam actus virtutum acquiritarum; cum hoc tamen discrimine, quod illi ratione sui proportionati sunt cum imperio charitatis, utpote in eodem ordine supernaturali existentes, actus autè naturales sunt improporionati, quia in inferiori ordine constituti. Ita in præfenti dicimus, dona naturalia & supernaturalia, præter finalem perseverentiam & gloriam, esse effectus prædestinationis imperatos: cum hæc tamen differentia, quod primi sunt improporionati, utpote ordinis inferioris; alij verò proportionati, quia sunt in eodem ordine cum fine prædestinationis.

DISPUTATIO IV.

De certitudine prædestinationis.

Circa certitudinem prædestinationis quatuor hæc occurrunt discutienda. Primum, an prædestinatio sit certa non solum certitudine præscientiæ, sed etiam certitudine causalitatis mediorum? Secundum, an illa possit esse omnimodò certa quoad hoc? Id est, an possimus in hac vita, seclusâ speciali Dei revelatione, habere certitudinem infallibilem nostræ prædestinationis & salutis? Tertium, an saltem dentur aliqua signa illius? Quartum, an numerus electorum excedat numerum reproborum?

ARTICULUS PRIMUS.

An prædestinatio sit certa, non solum certitudine præscientiæ, sed etiam certitudine causalitatis mediorum?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

1. **S**uppono primò: Prædestinationem esse ita certam & infallibilem respectu consecutionis finis, ut nullus sit electus qui pereat, vel perierit, aut etiam qui perire possit, saltem potentiâ consequenti, & in sensu composito.

Probat hæc suppositio ex Scriptura, & SS. Patribus. Dicitur enim Joann. 6. *Omne quod dat mihi Pater, non perdam ex eo.* Et cap. 10. *Nemo rapiet oves meas (id est prædestinatos) de manu mea.* Unde Augustinus de corrept. & gratia cap. 7. loquens de electis, ait. *Horum si quisquam perit, salitur Deus, sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus.* Horum si quisque perit, vitio humano vincitur Deus sed nemo eorum perit, quia nullâ re vincitur Deus. Et Fulgentius de fide ad Petrum cap. 35. *Firmiter crede, & nullatenus dubites, omnes quos vasa misericor-*

A dia Deus fecit gratiâ bonitate ante mundi constitutionem, in adoptionem filiorum Dei prædestinatos esse à Deo, neque perire posse aliquem eorum quos Deus prædestinavit ad regnum, neque quemquam eorum quos non prædestinavit ad vitam nullâ ratione posse salvari. Ratio etiam id suadet: ut enim supra ostendimus ex D. Thoma quæst. 6. de veritate art. 1. *Providentiâ ordinem ad finem respicit, sed prædestinationem etiam exitum vel eventum ordinis: unde licet providentiâ non consequatur semper & infallibiliter finem rei provizæ, bene tamen prædestinatio.*

B Suppono secundò ex eodem Angelico Preceptore ibidem art. 3. duplicem esse certitudinem: unam cognitionis, quando scilicet cognitio non declinat in aliquo ab eo quod in re invenitur, sed hoc modo existimat de re sicut est: alterâ causalitatis, seu ordinis causæ ad effectum, quando videlicet causa infallibiliter effectum producit, & habet nexum cum eo indissolubilem. Quæritur ergo, an prædestinatio utroque gaudeat certitudine, vel tantum sit certa certitudine cognitionis, seu præscientiæ?

Primus modus dicendi est Molina, qui totam divinæ prædestinationis certitudinem reducit ad infallibilitatem divinæ præscientiæ: que ante omne decretum quo tangat & determinet voluntatis nostræ indifferentiam, sicut ad quid illa, in his vel illis occasionibus & circumstantiis, se determinabit; & hæc determinatione sciti & præsuppositâ, decreto suo subscribit, & statim hominem ponere in illis occasionibus & circumstantiis in quibus præcivit consenturum. Ita docet præfatus Author variis suæ doctrinæ locis, præsertim hæc art. 7. disp. 1. membro 11. h. nos verò, ubi inquit: *Collocantes præterea certitudinem totam divinæ prædestinationis, non in decreto que Deus ei quem prædestinat providere statuit de medio quibuslibet virtutis seu perventurum in vitam eternam prævidere, neque etiam in ratione ipsa providendi, sed in præscientia quâ id prævidebat, ratione cuius tale decretum prævidetur.*

D *fortia sunt ratione prædestinationis.* Ecce quomodo reducit Molina certitudinem prædestinationis, quâ differit prædestinatus à non prædestinato, & ob quâ providentiâ divinâ rationem prædestinationis sortitur, nō ad decretum, seu ordinationem divinam, sed ad præscientiâ illâ futuri consensūs voluntatis humanæ exploratæ, quam scientiam mediam appellat. Unde in eadem quæst. art. 6. in parvo commentario illius, affirmat Prædestinationem esse certam, in eam tamen voluntatem esse certitudinem, quam divinâ præscientiâ, quâ Deus prævidet per media, per quâ unusquisque prædestinatus est, perventurum cum in vitam eternam.

Secunda sententiâ huic directè opposita, agnoscit in prædestinatione, non solum certitudinem cognitionis & præscientiæ, sed etiam ordinis & causalitatis, fundatam in vi & efficacia intrinseca divinorum decretorum & auxiliorum, quibus Deus illas & incolumi arbitrij libertatis, hominum voluntates movet & applicat ad volendum quod ipse vult, ubi, quando, & quomodo ille vult, ut Augustinus docet in Enchir. cap. 98. & causat voluntatis nostræ consensum & determinationem. Hanc viam sequuntur Thomistæ, alique scientiæ mediæ impugnatore.

**

§. II.

Conclusio affirmativa statuitur. & auctoritate D. Thomae firmatur.

Deo igitur: prædestinationem non solum gaudere certitudine cognitionis & præcipientie, sed etiam ordinis & causalitatis mediocrum.

Probatum primo ex D. Thoma, qui variis in locis expressissime docet hanc sententiam. Nam sic art. 7. inquit: Numerus Electorum est Deo certus, non solum ratione cognitionis, sed etiam ratione electionis & dispositionis. Et quod lib. 12. art. 3. querit, Vtrum prædestinatio sit certa? Et respondet; Quod prædestinatio habet certitudinem ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; & ex parte voluntatis divinæ, cui non potest aliquid resistere; & ex parte providentiæ, quæ sempiternum modo dicit ad finem: Ergo S. Doctor non solum certitudinem cognitionis & scientiæ, sed etiam causalitatis & providentiæ, seu ordinationis mediocrum, in prædestinatione agnoscit. Unde in 1 ad Annibaldum, dist. 40. qu. 1. art. 3. ad 2. Sic prædestinatio respectu gloriæ habet certitudinem præscientiæ & causæ, in reprobativo respectu eius quod est ad finem. Nam prædestinatio respectu gratiæ habet certitudinem præscientiæ & causæ, sed reprobativo respectu culpæ certitudinem præscientiæ solum. Denique idem S. Doctor quæst. 6. de verit. art. 3. expressè respicit sententiam illam Molinæ, tanquam repugnantem Scripturæ & dictis Sanctorum, & indicat triplex inconveniens & absurdum quod ex illa sequitur: aitenim: Non potest dici quod prædestinatio supra certitudinem providentiæ nihil aliud addat, nisi certitudinem præscientiæ: ut si dicitur quod Deus ordinat prædestinatum ad salutem, sicut & quilibet alium, sed eum hoc de prædestinato scit quod non desinet a salute: sic enim dicendo, non diceretur prædestinatus differre a non prædestinato ex parte ordinationis (causæ scilicet ad effectum) sed tantum ex parte præscientiæ eventus; & sic præscientiæ esset causa prædestinationis, nec prædestinatio esset per electionem prædestinantis, quod est contra auctoritatem Scripturæ, & dicta Sanctorum. Unde præter certitudinem præscientiæ, ipse ordo prædestinationis habet ineffabilem certitudinem.

Non ignoravit Molina hunc locum D. Thomæ, eumque vidit ubi valde esse contrarium, unde ab illo tribus modis tentavit se expedire loco supra citato §. Ut ad id. In primis dicit quod D. Thomas solum constituit differentiam inter providentiæ communem, & prædestinationem, eod quod providentiæ sit indifferens ut finis sequatur aut non: de ratione autem prædestinationis sit, ut ad beatitudinem prædestinatus perveniat; hanc tamen certitudinem solum esse ex præscientiæ, quæ Deus prævidet arbitrium, cum posset deficere, non defecturum. Secundo dicit, quod D. Thomas non constituit certitudinem in singulis effectibus prædestinationis, per comparationem ad voluntatem Dei absolutam, sed in toto effectu prædestinationis in ordine ad consecutionem finis. Tertio addit, quod si D. Thomas, ut eius verba redolere videntur, intendat docere quod prædestinatio habet certitudinem ex absoluta electione Dei, & divinæ voluntatis efficacia, & non ex præscientiæ sola illius sententiæ quoad hoc non adhaeret.

Vtrum prima solutio textui manifestè adverteatur: nam solum ponit infallibilitatem prædestinationis ex præscientiæ eventus, & prævisio-

A ne boni usus liberi arbitrij, eam tamen ibidem D. Thomas expressè asserat, quod præter certitudinem præscientiæ eventus, ipse ordo prædestinationis habet infallibilem certitudinem. Et cum loco relato ad Annibaldum dicat in terminis, quod prædestinatio respectu gloriæ (& consequenter respectu mediocrum quæ ad illam conducunt) habet certitudinem præscientiæ, ET CAUSÆ: Ergo falsum est quod docet Molina, nempe quod licet de ratione prædestinationis sit ut ad beatitudinem prædestinatus perveniat, hæc tamen certitudo est solum ex præscientiæ, quæ Deus prævidet arbitrium, cum posset deficere, non defecturum. &c.

Secunda etiam solutio non satisfacit, nec quædrat menti & doctrinæ D. Thomæ. Nam inconveniens quod infert, nempe quod non esset prædestinatio per electionem prædestinantis, eodem modo currit respectu cuiuscumque effectus prædestinationis, ac respectu collectionis omnium effectuum. Est enim magnum inconveniens, quod quilibet effectus prædestinationis non sit ex speciali intentione Dei, & a prædestinatione, prout est specialis providentiæ, si non electivè, saltè imperativè. Quod si quilibet a prædestinatione procedit, vel ab illa impetatur, quilibet, præter certitudinem præscientiæ, debet habere certitudinem ordinis & causalitatis, in ordine ad effectum quem Deus intendit.

C Adde quod, gratia est unus ex effectibus præcipuis prædestinationis, & tamen D. Thomas loco citato ad Annibaldum dicit quod prædestinatio respectu gratiæ, habet certitudinem præscientiæ, ET CAUSÆ: Ergo constituit certitudinem causalitatis in prædestinatione, non solum per ordinem ad totam collectionem effectuum, sed etiam in ordine ad singulos in-particulari. Quare solum tertia responsio quadrat Molinæ, nempe se recedere a D. Thomæ, si doceat, ut eius verba sonant, quod prædestinatio habet certitudinem ex absoluta electione Dei, & non ex præscientiæ sola. Quam tamen sententiam adeo certam existimat S. Doctor, ut aliam, quæ solum certitudinem præscientiæ in prædestinatione agnoscit, dicat esse contra auctoritatem Scripturæ, & dicta Sanctorum.

§. III.

Concilia & SS. Patres.

POTest etiam probari conclusio ex Conciliis & SS. Patribus, qui prædestinationis & gratiæ infallibilitatem, non ex aliquo a Deo præsupposito & prævisio, sed ex ipsa ordinatione, operatione, ac efficacia divinæ voluntatis & omnipotentis desumunt; & consequenter non solum certitudinem præscientiæ, sed etiam causalitatis in prædestinatione agnoscunt. Consequentia patet: Antecedens probatur primo ex Tridentino sess. 6. cap. 13. ubi loquens de magno perseverantiæ dono, quod est unus ex præcipuis prædestinationis effectibus, illius certitudinem & infallibilitatem reducit non in divinam præscientiam explorantem futurum humanæ voluntatis consensum, & occasiones ac circumstantias temporis & loci expectantem, sed in virtutem & efficaciam infinitam divinæ omnipotentis: ait enim: Munus perseverantiæ, de quo scriptum est, qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, aliunde haberi non potest, nisi ab eo qui POTENS EST, eum qui stat statuerit ut perseveranter stet, & eum qui cadit restituere.

in Bibliotheca

10. Secundo probatur idem Antecedens ex Augustino supra relato de corrept. & gratia cap. 7. ubi loquens de electis ait: *Horum si quisquam perit, vitio humano vivitur Deus, sed nemo eorum perit, quia nullà re vincitur Deus. Et cap. 14. Deo volenti salvum facere, nullum hominis resistit arbitrium: sic enim velle & nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem.* Et cap. 8. ejusdem libri differens de fide D. Petri, ejus firmitatem & indefectibilitatem, ad ipsam præparationem & operationem Dei reducit, non verò ad prævisum contentum voluntatis Petri. *Quis [inquit] ignorat tunc fuisse peritiam fidem Petri, si ea qua fidelis erat, voluntas ipsa deficeret; & permansuram, si ea voluntas maneret? sed quia preparatur voluntas à Domino, ideo pro illo non potest esse in manu oratio. Ergo infallibilitas illa orationis Christi, & indeficientia fidei Petri, ex præparatione ipsa Dei sumitur, non ex consensu prævio & præsupposito ex parte voluntatis nostræ. Unde subdit Augustinus: *Voluntas quippe humana non libertate consequitur gratiam, sed gratiâ potius libertatem, & ut perseveret delectabilem perpetuitatem, & insuperabilem fortitudinem.* Et cap. 12. ejusdem libri, loquens de promissione facta Abraham, quâ Deus illi promisit, quòd eum constitueret patrem multorum, per fidem scilicet & conversionem Gentium, illius firmitatem & infallibilitatem docet non esse delendam ex divina præscientia, humanæ voluntatis explorante consensum, sed ex ipsa prædestinatione quâ Deus facit id quod promittit. Nam ibi versans illud Apostoli de Abraham: *Plenissime sciens, quia que promisit Deus, potens est & facere,* subdit: *Non ait que præcivit potens est promittere, aut que prædixit potens est ostendere, aut que promisit potens est præscire, sed que promisit potens est & facere. Ipse ergo eos facit perseverare in bono, qui facit bonos. Quod etiam clarissime expressit in libro de prædest. Sancti. cap. 10. his verbis: *Quando promisit Deus Abraham in semine ejus fidem Gentium, dicens: Patrem multarum Gentium posuite, non de nostra voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione promisit. Promisit enim quòd ipse facturus fuerat, non quòd homines; quia etsi faciunt homines bona que pertinent ad colendum Deum, ipse facit ut illi faciant que præcepit, non illi faciunt, ut ipse faciat quòd promisit: alioquin ut Dei promissa compleantur, non in Dei, sed in hominum est potestate.***

11. Ex quibus locis hoc potest deduci argumentum: Secundùm Augustini doctrinam, Deus solum promittit id quod facit, non id quod præscit, aut supponit: Ergo divina promissio, non de præscientia eorum quæ Deus supponit, sed de ordinatione & prædestinatione eorum quæ facit, infallibilitatem trahit: At Deus promittit etiam consensum & cooperationem liberam nostræ voluntatis, ut cum promisit Abraham obedientiam & fidem Gentium: Ergo talem consensum & cooperationem facit in nobis per suam gratiam, & non solum præscit illam, ut ex potestate & nostræ voluntatis determinatione descendente; ac proinde respectu illius habet non solum certitudinem cognitionis & præscientiæ, sed etiam ordinis & causalitatis. Unde dicit idem Augustinus de bono persever. cap. 18. in fine: *Prædestinasse est hoc præcisse quòd fuerat ipse facturus. Et de prædest. Sancti. cap. 10. Prædestinatione quippe Deus ea præcivit que fuerat ipse facturus. Quibus etiam locis aperte declarat, prædestinationem respicere solum id quod Deus facit, ac*

proinde gaudere non solum certitudine præscientiæ, sed etiam causalitatis. Quòd etiam patet ex eo quòd ibidem hoc statuit discrimen inter præscientiam & prædestinationem, quòd prædestinatio est solum eorum quæ sunt à Deo, scilicet bonorum, præscientia verò se extendit etiam ad facta aliena, videlicet ad mala, quæ Deus non facit: *Præscire autem [inquit ibidem] potens est etiam quæ ipse non facit sicut quæcumque peccata.*

S. IV.

Eadem veritas ratione suadetur.

Potest etiam suaderi conclusio, & Molina sententia confutari ex tribus principiis supra illustratis. In primis enim prædestinatio (ut supra ostendimus) claudit vel præsupponit electionem efficacem salvandorum ad gloriam: At voluptas & efficax Dei objectum inferi, & infallibiliter cautat: Ergo & prædestinatio: Ergo illa est certa, non solum certitudine præscientiæ, sed etiam ordinis & causalitatis.

Secundò, Prædestinatio consistit in imperio practico divini intellectus, ut in prima disputatione monstravimus: At imperium practicum Dei est causa infallibilis suorum effectuum: Ergo prædestinatio est causa infallibilis mediocum efficaciam ad gloriam infallibiliter consequentium.

Tertiò, Boni usus liberi arbitrij, seu determinationis nostræ voluntatis ad bonum, causatur à gratia, & consequenter est prædestinationis effectus, ut constat ex supra dictis: Ergo prædestinatio respectu illius gaudet non solum certitudine præscientiæ, sed etiam causalitatis. Consequenter patet: ut enim docet D. Thomas quæst. 6. de verit. art. 3. certitudo causalitatis illa quæ sumitur ex ordine cause ad effectum, quando scilicet causa infallibiliter effectum producit: Ergo si prædestinatio comparatur ad contentum & determinationem liberi arbitrij, sicut causa ad effectum quem infallibiliter producit: Manifestum est, illam gaudere non solum certitudine præscientiæ, sed etiam ordinis & causalitatis.

S. V.

Abstrusis & inconvenientibus sententia Molina exploditur.

Thomas loco citato de verit. tria in sententia, & inconvenientia, quæ sequuntur ex Molina sententia, ait enim: *Non potest dici quòd prædestinatio supra certitudinem providentiæ nihil aliud addit, nisi certitudinem præscientiæ... Sic cum dicitur, non diceretur prædestinatus differre à non prædestinato ex parte ordinis, sed tantum ex parte præcedentium eventuum, & sic præscientia esset causa prædestinationis, non prædestinatio esset per electionem prædestinantis.*

Primum ergo inconveniens est, si prædestinatio certitudinem & efficaciam haberet solum ex præscientiæ eventus, & futuri consensu voluntatis creatæ, & non ex vi intrinsicâ, & causalitate mediocum quæ Deus præparat electis, sequeretur prædestinatum non differre à non prædestinato, nisi ex parte præscientiæ eventus, & boni usus liberi arbitrij, & consequenter non magis Deo debere prædestinatum, quam

quodam reprobis: Sed hoc est errare in fide, secundum quam tenemur fieri prædestinationem esse specialissimum Dei beneficium; imò & neminem maximum, ac veluti originem et fontem omnium gratiarum et beneficiorum Dei: Ergo, &c. Sequela Majoris probatur ex ipso Molina, qui locis supra relatis expressè docet, quod prædestinatio solum differt à providentia generalis ordinis supernaturalis, quæ est communis prædestinatis et reprobis, ratione præscientiæ, hæpponents et non causantis contentum nostræ voluntatis: Ergo etiam prædestinatus non differt à non prædestinato, nisi ratione præscientiæ eventus, et donum sibi liberi arbitrij. Consequenter patet, quia prædestinatus et prædestinatus correlativè se habent, tanquam actus et obiectum: Ergo si prædestinatio differt à providentia communi, solum ratione præscientiæ, idem dicendum est de prædestinato, et consequenter non magis Deo debetur prædestinatus, quam reprobis. Nam quod Deus habuerit præscientiam eventus, et futuri contentus nostræ voluntatis, non anget neque mutat ordinem gratiæ & auxiliorum quæ conferuntur prædestinatis, sed cum eadem gratia ex parte Dei, imò cum minori, poterit contingere, & de facto sæpe evenit, in sententia Molina, quòd aliquis quia bene operatur illa, cognoscatur esse salvandus, & sic prædestinatus; alius verò cum majori vel æquali non salvetur, quia voluit bene operari, & ut gratia.

Neque valet si dicas, majorem gratiam factam esse prædestinato, quia illi collata est pro tempore & loco quo Deus per scientiam mediam præseverat esse consenturum & bene operaturum: alteri verò noluit præbere talem gratiam in ea occasione in qua erat consenturus; & sic licet sit eadem gratia intrinseca, & idem donum Dei in utroque, in prædestinato tamen est major gratia extrinseca, & in eile gratiæ, seu beneficii, quam in reprobo.

Non valet inquam hæc responsio: Primò quia illa reducit efficaciam prædestinationis & gratiæ, ac specialem Dei dilectionem erga electos, in aliquid purè naturale, scilicet in circumstantias temporis & loci, quæ utique ordinis naturalis sunt.

Secundò, quia Apostolus ad Roman. II. ait: *Naliqua secundum electionem gratia facta sunt*: Ergo discretio prædestinati à reprobo reduci debet ad ipsam electionem gratiæ, non verò ad electionem occasionum & circumstantiarum temporis & loci.

Tertiò, Etiam si Deus eligat occasiones & circumstantias temporis & loci, effectus tamen inde resultans, scilicet contentus, seu mutatio liberi arbitrij, adhuc ex vitalis electionis non sequitur: quia talis electio, juxta Molina, non est ex vi sua intrinseca potens illum effectum ponere, sed si ponitur, ex eo est, quia voluntas voluit se in ea occasione determinare, & Deus id prævidit ante decretum, & consequenter ante electionem suam: Ergo talis effectus non est ex speciali electione ipsius Dei prædestinantis, & consequenter ratione illius, Deo nihil magis debetur prædestinatus, quam reprobis.

Confirmatur & magis urgetur hæc ratio. Quando Deus prævidit per scientiam mediam, quod Paulus v. g. in tali occasione, præventus taliter à moraliter excitante, consentiet, perseverabit, & salvabitur: Petrus autem in eadem oc-

casione, eadem gratiâ præventus, non consentiet, nec salvabitur, etiam vidit quod sine nova gratia ex parte Dei, si voluisset Petrus consentiret, & salvaretur, & quod erat possibilis illi mutatio voluntatis in Petro, sine nova gratia: Ergo vidit intra statum illum conditionatum esse possibilem salvationem Petri, ejusque determinationem à reprobis, per solam differentiam voluntatis ejus: Ergo intra illum statum vidit Deus multorum salutem, non ex speciali sua gratia nasci, sed ex aliquo merè naturali, ex parte arbitrij nostri se tenente, nempe ex ejus determinatione & consensu, vel ex aliqua occasione extrinseca, & aliqua circumstantia temporis vel loci. Unde cum decretum conditionatum, ut transeat in absolutum, solus conditionis purificatione indigeat, prædestinatio ad statum absolutum deducta, non indigebit novâ aliquâ & speciali gratiâ supernaturali, sed solâ purificatione illius conditionis, quæ merè naturalis est, utpote à causis naturalis ordinis dependens, & sic prædestinatus non differet à reprobo, nisi ratione præscientiæ alicujus rei naturalis.

Denique hæc responsio & doctrina Molina non evitat difficultates quas evitare intendit, sed incidit in eadem inconvenientia quæ nobis objicit. Nam si ex una parte voluit Deus omnes homines salvos facere, & ex alia vidit per scientiam mediam infinitos rerum ordines & modos quibus posset omnes illos homines de facto salvare, & potuit tali tempore aut occasione, aut tali auxilio congruo vocare, quo consentirent de facto: quomodo decuit tantam bonitatem, & sincerum illum affectum quem Deus habet salvandi omnes homines, ex omnibus illis modis & mediis eligere illud quod non est habiturum effectum, relicto eo quod effectum sortiretur, cum in manu ejus esset eligere quod vellet? & quomodo facta illa electione, non inducimur in desperationem, cum non sit possibile (potentiâ salutem consequenti, & in sensu composito) illos quos Deus posuit in illis occasionibus & circumstantiis in quibus præcivit perituros, salvari; alioquin scientia Dei falleretur. Quomodo etiam Deus non dicitur insidiari saluti hominum, dum in hoc totam electionem & industriam suam ponit, ut uni det gratiam in occasione, in quibus prævidet non frustrandam; alteri verò solum in occasione, in quibus illam frustrandam videt: Ex hac ergo doctrina & responsione Adversariorum, non cessant illæ querelæ quæ inducuntur contra ponentes absoluta decreta, futuræ nostræ voluntatis consensum prævenientia, & prædestinationem purè gratuitam, ac præscientiâ meritorum antecedentem. Unde Lessius, Martinonus, alique Theologi ejusdem Societatis, assentunt quòd nec etiam Deus ex præsupposita scientia media præparat specialia beneficia pro electis, & docent quòd tota gratia prædestinati differt à gratia reprobi ex eventu & cooperatione nostrâ; quod est penitus evacuare electionem secundum gratiam, totumque prædestinationis mysterium funditus vertere.

Secundum inconveniens quod sequitur ex Molina sententia, petitur ex eo quod si prædestinatio sit solum certâ certitudine præscientiæ, & si bonus usus liberi arbitrij præsupponatur ut à Deo præscitus ante prædestinationis decretum, nec ex ejus efficacia & causalitate descendat, sequitur ex parte nostrâ dari causam & motivum sufficiens prædestinationis, non solum ad gloriam

riam, sed etiam ad gratiam: quod est incidere in errorem Pelagianorum & Massilienium, disputatione secundâ impugnatum. Sequela probatur: Ille bonus usus sic prævisus, prout descendit à me, & exit à meo libero arbitrio, est aliquid bonum & placens Deo, cum per illum voluntas subjiciatur gratiæ, & generalis Dei providentia per illum reddatur efficax, & prædestinativa, ut docet Molina supra relatus; atque adeo Deus speciali amore diligit illum hominem sic bene cooperantem & strenuè agentem cum gratia, quo non diligit alterum ignavum & torpentem, licet eandem gratiam recipiat. Sed illud quod ex parte hominis est ita placens Deo, & dignum speciali amore, etiam est dignum aliqua recompensatione & retributione Dei: Ergo ex parte nostra datur causa & motivum sufficiens prædestinationis ad gratiam, bonus scilicet illius usus à Deo prævisus. Quod si Deus non fuerit propter illud motivum dare gratiam, sed liberaliter, non erit ex defectu motivi ex parte hominis, sed quia ipse Deus non vult illo uti: nobis autem sufficit, pro inconvenienti inferre quod ex parte nostra detur id quod sufficit ut Deus inveniat motivum dandi nobis primam gratiam, & prædestinandi nos ad illam, & quod non utitur isto motivo, non est quia non detur ex parte nostra, sed quia non vult illo uti.

19. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Petitio & desiderium bonorum operum, & fidei ac bonæ voluntatis initia, quæ ponebant Semipelagiani dari in nobis ante gratiam, & non esse effectus illius, nec dona Dei: secundum doctrinam SS. Patrum erant sufficiens motivum ut Deus daret gratiam, & prædestinaret homines ad illam. *Quis enim* (inquit Augustinus de prædest. Sanct. cap. 2.) *dicat eum qui jam cepit credere, ab illo in quem credit, nihil mereri.* Et S. Prosper libro contra Collatorem cap. 3. *Nec enim nullius meriti haberi potest petentis fides, quærentis pietas, pulsantis instantia.* Ergo cum bonus usus liberi arbitrij in se non sit minoris bonitatis & excellentiæ, quam illa prima initia quæ ponebant Semipelagiani ante gratiam, ille non minus erit meritum vel motivum ad prædestinandum homines ad gratiam, si non sit effectus & donum ipsius prædestinationis & gratiæ. Frustrâ ergo Molina ponit bonum illum usum, seu cooperationem liberi arbitrij, esse solum conditionem ut gratia & prædestinatio sit efficax, non autem motivum cuius intuitu gratia detur: si quidem cooperatio illa, seu determinatio voluntatis, est de se bona & placens Deo, non minus quam desiderium petentis, & fides pulsantis; & aliunde non est effectus causatus à gratia & prædestinatione, ut docet Molina: habet ergo quidquid requiritur, ut sit motivum dandi gratiam, & prædestinandi nos ad illam.

20. Tertium inconveniens quod infert D. Thomas ex sententia quæ docet quod prædestinatio supra certitudinem providentiæ nihil aliud addit nisi certitudinem præscientiæ, est quia Prædestinatio non esset per electionem prædestinantis: Quod (inquit) est contra auctoritatem Scripturæ, & dicta Sanctorum. Dicitur enim ad Roman. 11. *Reliquia secundum electionem gratiæ salva facta sunt.* Ad Ephes. 1. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius, &c.* Et infra: *In quo etiam & nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum eius qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue.* Joann. 15. *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Idem constat

A ex testimoniis Augustini disp. 2. art. 1. *relectis.* Quod autem hoc inconveniens ex Molina sententia sequatur, breviter ostendo. Illud solum est per electionem prædestinantis, quod à Deo causatur, & quod est effectus ipsius gratiæ & prædestinationis; cum enim electio divina sit efficax non supponit, sed ponit & causat suum objectum: Ergo cum in sententia Molina, consensus & bonus usus liberi arbitrij, prout ab illo exit, non causetur à gratia, nec sit prædestinationis effectus, ut constat ex dictis disp. præcedentis, talis consensus non est ab electione ipsius Dei prædestinantis; sed solum ab electione ipsius humanæ voluntatis, ex innata libertate determinantis ad illum.

B Confirmatur ex Augustino de prædest. Sanct. cap. 19, ubi ex illis verbis Joann. 15. *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos,* probat contra Semipelagianos, fidem non præsciri ante decretum de prædestinationem Dei: *Non enim* (inquit) *quæ credidimus, sed ut credamus, elegit nos Deus, ne prout eum elegisse dicamur, falsumque sit (quod aliter) non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Ex quibus verbis hoc potest argumentum desumi. Secundum Augustinum hæc consequentia est bona: Deus præscit ante decretum fidem credentium: Ergo non eligit ut credant, sed ipsi credendo eligunt illum. Ergo similiter hæc consequentia erit legitima: Deus præscit ante decretum consensum liberum quem ego daturus sum vocationi ad credendum, si vocet in his occasionibus & circumstantiis: Ergo Deus non eligit consentium meum liberum, nec eligit me ut consentiam fidei, sed ego prior eligo eum consentiendo.

C Omitimus referre & solvere argumentum contrarium, quia solum sunt illa quæ vel altere conantur scientiam mediam, vel destruerent efficaciam intrinsecam divinorum decretorum, aut prædefinitionum, antecedenter ad prævalentem nostri consensus. Unde vel soluta sunt, vel solventur infra, quando agemus de concordia libertatis cum divina providentia & prædestinatione.

ARTICULUS II.

An seclusa Dei revelatione possit aliquis in hac vita habere certitudinem infallibilem de sua prædestinatione & salute?

Dico primò: neminem in hac vita, seclusa Dei revelatione, posse certò scire, an sit de numero prædestinatorum. Conclusio est certa de fide, contra Calvinum, aliosque hujus temporis Hæreticos, asserentes omnes fideles teneri sub divinâ credere se esse prædestinatos, & consequenter omnes habere certitudinem infallibilem de sua prædestinatione & salute. Qui error Tridentinò proferibitur sessione 6. cap. 12. his verbis: *Nemo quamdiu in hac mortalitate vivit, de arcana divinæ prædestinationis mysterio usque adeo præsumere debet, ut certò statuatur se omnino esse in numero prædestinatorum.*

Eadem veritas ex Scriptura & SS. Patribus colligitur. Dicitur enim Ecclesiastes 9. *Sicut nescit homo, utrum amore vel odio dignus sit, sic omnia in futurum servantur incerta.* Quis ergo (inquit Bernardus) potest dicere ego sum de electis, & scit homo an odio vel amore dignus sit? Quis (adhibet Augustinus) ex multitudine fidelium, quamdiu in hac mortalitate vivit, in numero prædestinatorum se esse præsumat.

Ratio etiã id suadet: Nemo enim potest certè scire ea quæ pendent ex sola voluntate Dei, nisi Deus ea revelentur ut ait Apost. 2. ad Corinthios. Nemo enim novit quæ sunt Dei, nisi Spiritus Dei: Sed nostra prædestinatio pendet ex sola & gratuita voluntate Dei, ut patet ex dictis disp. 2. Ergo secretus Dei revelationem, nemo scire potest, an numero prædestinatorum adscriptus sit.

Confirmatur: Nemo potest habere certitudinem infallibilem de sua prædestinatione & salute, nisi etiam habeat infallibilem certitudinẽ de sua perseverantia, quæ est certissimum salutis pignus, archa celestis gloriæ, & ut ita dicam, prædestinationis cum glorificatione fibula, quæ ætateque indissolubili nexu connectitur, juxta illud Christi Matth. 10. Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, unde Iepide Blesensis: Cum veritates omnes currant ad bravium, sola perseverantia curvat, & gloria filie Regis est in sinibus aureis; quia nihil prædest. gloria bonæ conversationis in principio nisi sit gloriosus & firmus. Quia de causa in sinibus vestimenti Summi Sacerdotis, Deus jussit apponi malogranata, quibus coronam naturæ indidit, ut significaretur, coronam dari soli perseverantia. Cum ergo nemo, seclusâ speciali Dei revelatione, possit habere infallibilem de sua perseverantia certitudinem, ut docet Augustinus de dono persever. cap. 13. & definit Tridentinum sessio 6. can. 16. manifestum est, neminem in hac vita posse esse de sua prædestinatione & salute securum. Unde Hieronymus Epist. ad Jovinianum: Ne lauderis hominem in vita sua, omnes in certamine sumus, sed quis accipiet bravium, saltem mors manifestabit.

Confirmatur ampliùs: Seclusâ fide & revelatione divina, non potest aliquid certò cognosci, nisi per causam, vel per effectum: Sed neutro modo potest cognosci prædestinatio: illa enim, ut diximus, non habet aliam causam, quam gratuitum divinæ voluntatis decretum, quod nobis occultum est, & nullus datur effectus cum quo habeat indissolubilem nexum, nisi sola finalis perseverantia, de qua etiam, ut ostendimus, nemo potest habere infallibilem certitudinem: Ergo seclusâ Dei revelatione, nemo potest esse certus de sua prædestinatione & salute; quamvis est in hoc mundo, ubi ut quidam ait: Est vita in lubrico, vita in periculo, salus in dubio.

Si autem quæras, cur hoc secretum voluerit Deus suis amicis & electis occultare? Respondet idcirco Deum nobis illud voluisse celare, ut magis firmus de salute nostra timidi & solliciti, & ut hoc salutarum timore, dona gratiæ suæ in nobis custodiamus. Nam ut bellè Petrus Celsænsis: Quasi quidam custos super innumerabiles gemas, sic timor in ultimo carismatum ponitur, ad conservandas incompatabiles gratias. Gemma pretiosissima pietas, sed facile ab impietate subripitur, nisi timore custodatur... Habemus bonas & pulchras gratiarum puellas, sed sub custodia diligentissimi magister, scilicet timoris, qui, ut ait Tertullianus, Fundamentum salutis est: præsumptio impedimentum timoris: timoribus ergo si speremus non posse delinquere: spectando enim timebimus, timendo cavebimus, cavendo salvi erimus: contra si præsumamus neque timendo, neque cavendo, difficile salvi erimus.

Dici etiã potest cum Basilio Seleuco, aliisque SS. Patribus, ideo nobis occultari prædestinationis secretum, ut quò magis celatur meta, ad Deum diligentius contendamus cursum, & festinemus ingredi in illam requiem, ut ait Apost.

A stultus. Unde apud Isaiam cap. 6. volabant Seraphici Spiritus, amoris & contemplationis pennis, quia celabatur illis cursus meta, nec sciebat quò pergerent: velabant enim alis suis Dei pedes & caput: Eò quòd, ut declarat Bernardus, ipsos etiã latet quòd ante mundum fuit, quòdve futurum est post consummationem.

Serm. 4. de verbis Isaiæ.

DIGRESSIO PRIMA.

De signis prædestinationis.

QUAMVIS Deus decreverit occultum prædestinationis mysterium, non præterit tam in electos suos, sed eos quibusdam signis notavit: inquit Bernardus serm. 2. in octava Paschæ. Quanam autem sint illa signa, quibus electi a reprobis discerni possunt, placet breviter hic exponere, & ex Scriptura & SS. Patribus referre.

Primum ergo prædestinationis signum est scientiæ fortuna ad veritatem, & affectio pro Christi nomine æquo animo tolerata. Prædestinatio enim nostra fuit facta ad typum & normam prædestinationis Christi, quem Augustinus appellat. Præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ. Unde Apostolus ad Rom. 8. Quos præservit, & prædestinavit conformes fieri imagini filij sui.

De Prædest. Sum. corum c. p. 15.

Prædestinatio autem Christi, quantum ad gloriam corporis, & sui nominis exaltationem, fundatur in passionibus & ignominis crucis: juxta illud Luca 24. Nonne hec oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Unde egregiè Tertullianus: Christus sapos post secula gustavit, nec ante Rex gloriæ in caelestibus salutat, quam Rex Iudeorum proscriptus in crucem. Ergo similiter (inquit Gregorius) Electorum est hic conteri, ut ad præmia debeant aeterna hereditatis erudiri: nostrum est hic flagella percipere; quibus servatur de aeternitate gaudere, hinc enim flagella omnem suum quem recipit... Eant ergo nunc reprobi, & voluntatum suarum desideria inultâ iniquitate consumant; atque eò temporalia flagella non sentiant, quò aeterna eos supplicia expectant.

Lib. de c. vna m. l. i. cap. 14. Lib. 26. moral. cap. 17.

Item prædestinatio, ut supra vidimus, rectè describitur: Transmissio creature rationali in celestem gloriam. In qua descriptione Deus prædestinans sagittario comparari videtur, qui prædestinatos veluti tot sagittas in sinum ultimum, quasi scopum mentem, transmittit: tribulatio verò divinae charitatis arcus est, ex quo electi ejaculantur. Novit Deus (inquit Augustinus) sagittare ad amorem. Nemo pulchrius sagittat, nemo certius: nam infallibiliter scopum ad quem collimat attingit. Sagittat verò, cum temporalibus poenis electos flagellat. Tendit, ait Jeremias, arcum suum, & posuit me quasi signum ad sagittam, immisit in renibus meis filias pharetrae suæ, & sagittæ eius ebibunt cruorem meum. Hinc electi, Filij excusorum, à Regio Vate appellantur: quia dum eos Deus per flagella excutit, quasi sagittas in caelum transmittit.

in Psal. 119. Throm. 2.

Præterea, electi vocantur ab Apostolo ad Ephes. 1. In Christo signati: quia sicut moneta ut valorem habeat, debet notari sigillo Principis, ita electi, ut ad regnũ celeste admittantur, debent in Christo sigillari, & imaginẽ crucifixi in se exprimere, juxta illud Apostoli 2. Corint. 4. Mortificationem Iesu Christi in corporibus nostris circumferentes.

in Publici

tes, ut & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. **A** Uade bellissime Tertullianus in scorpiano cap. 6 Dilectio hominem martyrem Deo excudit. Et in Apologetico irridens Gentiles, qui ligna & lapides sculpebant, & secabant, ut idola conficerent, ex hoc infert, per tormenta, Sanctorum corpora Deo consecrari. Si per hoc, inquit, causatur aliqua dignitas: ergo qui puniuntur, consecrantur, & numina erunt dicenda supplicia.

Non est etiam omitterendum id quod notat D. Bernardus super Cantica, scilicet quod nemo potest transire a deliciis in delicias. Ex quo infert, quod si quis in hac vita in labore hominum non sint, in labore profectio demonum erunt. Quam etiam rationem tangebatur Abraham, dum dicebat diviti epuloni: Memento quod recipisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciatur. Lucae 16.

30. Secundum predestinationis signum est libenter audire verbum Dei, & delectari sermonibus spiritualibus: juxta illud Christi Domini: Qui ex Deo est, verba Dei audit. Item: Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Unde Bernardus: Magna mihi consolatio est, fratres mei, in verbo illo Domini: Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea enim vos libenter auditis, quia ex Deo estis. Certitudinem utique non habemus, an de numero simus electorum, sed spei fiducia consolatur nos, ne dubitationis hujus anxietate penitus cruciemur. Propter hoc data sunt signa quedam & indicia manifesta salutis, ut indubitabile sit cum de numero esse electorum, in quo ea signa permanserint. Porro inter ea qua fiduciam prestant & materiam spei, unum illud maximum est, de quo nunc capimus loqui: qui ex Deo est, verba Dei audit. Item Chrysologus hac verba Christi expendens: Oves mee vocem meam audiunt & sequuntur me. Oves bonae (inquit) pastoris sui audiunt, attentis auribus vocem, pastoris sui semper sequuntur arbitrium, pastoris sui totam faciunt voluntatem: ascendunt colles, pecunt ardua, mutant saepe regiones; & sic apta passuum, irrigua fluentium umbrosa, accommodata, secreta quietis loca penetrant, reperiunt amoenitates, & deliciae perfumuntur. Et vos filioli quos Iesus Christi gregi adscripsit, Domini gregi porro copiosa, niveo & divino vestita jam vellere, molli saeu, caelesti germine perfecunda; si per nostra vocis auditum ad loca saepe salutaria, ad salutaria pascula pervenistis: qua ordinamus attendite, qua dicimus audite.

Serm. 1. in Serp. p. 109.

Serm. 173

31. Tertium signum est inimicorum dilectio, juxta illud Matth. 5. Diligite inimicos vestros, ut sitis filij Patris vestri qui in caelis est. At si filii, ergo heredes, ut arguit D. Paulus: Negari ergo non potest caelestis gloriae hereditas Christiano, qui parcendo inimicis, Dei filius effici meruit. Nunc scio quod certissime regnaturus sis in Israel, aiebat Saül ad Davidem, post insigne clementiae ipsius facinus, quando scilicet ipsi pepercit, cum facile potuisset illi necem inferre. Regum 24. Idem dici potest de Christiano, injuria condonante, & inimicum diligente: Nunc scio quod verè filius Dei es, & cum ipso regnaturus in caelo. Salomonis templi, quod caelestis habitationis typus fuit, singulae portae ex olivarum lignis erant constructae, ut significaretur, quod misericordia, & inimicorum dilectio, caeli portas aperit. Diligite ergo inimicos vestros: Nam dilectio sola (inquit Augustinus) distinguit inter filios Dei & filios Diaboli. Vel ut ait Tertullianus: Iubemur diligere inimicos, quoque & orare pro eis qui nos persequuntur, ut haec sit perfectio & propria bonitas nostra, non communis: amicos enim diligere omnium est, inimicos autem solam Christianorum.

Tract. 5. in epist. Joann. Ad Scapulam cap. 1.

Quartum predestinationis signum est humilitas: Unde Christus Lucae 12. appellat praedestinos, pusillum gregem, non solum propter electorum paucitatem; sed etiam ob humilitatem devotionem: & quia, ut ait venerabilis Beda, Ecclesiam suam, quantalibet numerositate jam dilataram, tamen usque ad finem mundi humilitate vult crescere, & ad promissum regnum humilitate pervenire. Item D. Gregorius exponens illud quod dicitur de Leviathan Job. 41. Omne sublime videt, ipse est Rex super omnes filios superbiae, subdit: Quia redemptor nostrorum corda regum humilium; & Leviathan ipse Rex dicitur superborum, aperte cognoscimus quod evidentissimum reproborum signum superbia est; ac contra humilitas, electorum.

Quintum predestinationis indicium est devotio singularis erga sanctissimam Virginem, qua est veluti via lactea, qua electi perveniunt ad Regis caelestis palatium, & mystica scala Jacob per quam Deus descendit in terram, & homo ascendit in caelum. Haec (inquit Doctor mellifluus) peccatorum scala, haec mea maxima fiducia. haec tota ratio spei mea. Sicut ergo impossibile est (addit Augustinus) ut illi a quibus oculos hae misericordiae avertit, salventur; ita necessarium est, ut hi ad quos converit oculos suos pro eis advocans iustificentur, & glorificentur. Unde merito ei applicat Ecclesia illud Ecclesiastici 24. In electis meis mittere radices. Et illud Proverb. 8. Qui me invenierit, inveniet vitam, & habiet salutem a Domino. Plerique etiam Mariae nomen istellam interpretantur, nec merito, Maria quippe (ait Damianus) juxta sui nominis praefigium, sancta portendit. Maria bona est predestinationum fortuna. Qui sub hac stella feliciter nascitur & vivit, fortunatè vivet, & ipsa propitia, quorundam, feliciter perveniet.

Sextum divinae predestinationis signum est futurae gloriae spes firma. Illa enim non solum de praemio securus, sed praepropterea beatos facit, & caelestem gloriam praehibere incipit. Hinc Philo Judaeus spem vocat, Gaudium ante gaudium, & praesentis futurae inchoationem. Imò Chrysolomus in sermone de spe ait: Fides gloriam inchoat, & spe sustinendo consummat. Haec religionis anchora, in deo fomes, virtutum vigor, difficultatum omnium victrix, baculus nostrae peregrinationis, & nostrorum laborum refrigerium & levamen. Hanc (inquit Augustinus) in terram sanctam, praequam anchoram praemisimus, ne in isto mari turbidum naufragaremus. Quemadmodum enim de navi qua in anchoris est, rectè dicimus quod jam in terra sit, licet ab hac succinet: sic contra hujus peregrinationis nostrae stationes spes nostra fundata est in illa civitate Ierusalem.

Alia salutis & predestinationis signa referunt D. Bernardus serm. 1. & 2. in octava Paschae, ubi expendens haec verba 1. Joan. 5. Tria sunt quae testimonium dant in terra. Spiritus, aqua, & sanguis, haec exponit de signis nostrae predestinationis & salutis: ita ut per spiritum intelligat exercituum operum spiritualium, per aquam, fontem lacrymarum, ad ablenda peccata; & per sanguinem, sanguinolentum poenitentiae martyrium, ad pravas affectiones perimendas. Videri etiam potest Vivaldus in opere regali, ubi de signis predestinationis fulissime disserit.

E

DL

DIGRESSIO II.

De parvo numero electorum.

Etiam & exploratum est apud omnes, quod si loquamur de omnibus omnino hominibus qui sunt in mundo, tam infidelibus quam Christianis, tam hæreticis quam Catholicis, multo major est numerus reproborum, quam prædestinatorum. Nam Christiani pauci sunt, comparati infidelibus: ut Gentilibus, Turcis, Judæis, & Mahometanis, & inter ipsos Christianos plures sunt hæretici, & schismatici. Unde dicit Angelus ad Elzram, 4. Elzræ cap. 8. (licet hic liber non sit canonicus.) *Hoc seculum fecit Deus propter malos futurum propter paucos.* Et infra: *Multi quidem creati sunt, pauci autem salvabuntur.*

Ratio etiam suffragatur: Primò quia prædestinati sunt amici Dei, & prædestinatio est specialis ac singularissima Dei amicitia: At una ex conditionibus ad amicitiam requisitis, est quod sit circa paucos, ut docet Aristoteles lib. 8. Et hic, & ibi D. Thomas lect. 6. Ergo prædestinati, comparative ad reprobos, pauci sunt.

Secundò, Prædestinati sunt veluti Reges & Principes, reprobi vero ut ipsorum famuli & servi; unde Proverb. 11. dicitur: *Qui stultus est servus sapienti.* Et Malach. 1. *Major serviet minori,* quod didicimus est de Esau typo reproborum, in ordine ad Jacob, qui eximiarum est prædestinatorum: Sed quilibet Rex multos debet habere servos, & semper sunt plures servi & famuli, quam Principes & Domini: Ergo & plures reprobi quam electi.

Tertiò, Omne pretiosum solet esse rarum & non vulgare, ut constat in auro, gemmis, unionibus, & lapidibus pretiosis: unde Seneca epist. 42. *Mediocri & in servitiam natura sæpe natura produxit, eximia vero ipsa raritate commendat.* Sed prædestinatio in Scriptura lapidibus pretiosis comparatur: reprobi vero stercori & lutæ: Ergo prædestinati pauci sunt, comparative ad reprobos. Hoc præmissis,

Restat difficultas & controversia inter Theologos, an ex Christianis, qui verè tales sunt, & qui in fide Christi, & S. Romanæ Ecclesiæ obedientia, extra quam non est salus, vivunt, & moriuntur, plures sint prædestinati, quam reprobi?

Patrem affirmativam tenent Sylvester in Romana aetate Traçt. 2. super Evang. Dominicæ in Septuagesima, Suarez de prædest. lib. 6. cap. 3. Grapado traçt. 12. disp. 4. Ruiz disp. 54. qui plures ex Catholicis salvari putant; & inter hos Ruizius, devoto sexui favens, asserit plures fœminas esse prædestinatas, quam viros.

Sententia tamen negativa communior est inter Theologos, ut faceret Suarez loco citato num. 5. eamque docent Cajetanus super cap. 25. Matthæi. Vazquez & Molina super art. 7. hujus quest. Alvarez de auxiliis disp. 43. Philippus à S. Trinitate hic disp. 17. dub. 4. & ex Scripturæ interpretibus, Nicolaus de Lyra, & Maldonatus citati à Vazque, & Cornelius à lapide in cap. 24. Numerorum.

Verùm quis hominum scire potest consilium Dei, aut quis consiliarius ejus fuit? ut ait Apostolus: præsertim in hoc occultissimo & obscurissimo mysterio, quod meritò sacratissimum & secretissimum fidei anigma appellari potest? Melius certe esset hac in parte judicium suspendere,

A & nihil in particulari circa electorum numerum definire, sed potius per electorum semitas sollicitum esse ambulare, ac sobriam S. Thomæ sententiam sequi, qui hic art. 7. cum Ecclesiæ sententiam, inquit: *Melius dicitur quòd soli Deo cognitus est numerus electorum, in superna felicitate locandus.*

Quia tamen sapientibus & insipientibus debitorum sumus, & aliunde hujus quæstionis resolutio utilis esse potest ad excitandum in nobis Dei timorem, qui est initium sapientiæ, ac fundamentum salutis, & ut loquitur D. Ambrosius, *Clarus anima fluctuans*: placet breviter hic ostendere sententiam quæ asserit, ex Christianis & fidelibus multò plures esse reprobos, quam electos, Scripturæ, SS. Patribus, & historiarum Ecclesiasticarum magis esse consonam, quam aliam, quæ namentum electorum docet excedere multitudinem reproborum.

In primis ergo formidabilis est hæc Christi sententia, quam non semel, sed pluries in Evangelio expressit, & sæpius inculcare voluit, *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* quam sententiam plures ex SS. Patribus, & Scripturæ Interpretibus, ad ipsos etiam fideles & Christianos extendunt: ut Augustinus contra Crefconium lib. 3. cap. 76. Chryostomus homil. 24. in Acta Apost. Gregorius homil. 19. in Evangel. Lyranus, & Carthusianus, aliique Scripturæ Interpretes.

C Item Christus Luca 13. cuidam interroganti: *Domine si pauci sunt qui salvantur?* Respondit: *Contendite intrare per angustam portam, multi dico vobis querent intrare, & non poterunt.* Quibus verbis confirmavit Dominus quod audivit, (inquit Augustinus serm. 32. de verbis Domini) paucos scilicet esse qui salvantur, voluitque hoc responso legnitiam ac desidiarum nostram excitare & increpare: dum ex una parte videntes majorem partem fidelium, non admodum asperam vitam ducere, & ex alia existimantes majorem partem illorum salvari, aliqualem fiduciam concipimus, quòd licet negligentiores simus, neq. admodum in nos severi, & etsi aliquandò consentiamus, delectionibus sæculi frui, adhuc salvabimur, & penitentiarum locus dabitur. Dominus autem radices has præscindere cupiens, & omnem à nobis socordiam & negligentiam excutere, oculos nostros ad difficultatem adipiscendæ salutis erexit: *Contendite,* inquit, *intrare per angustam portam.* Quasi dicat, nolite solatium quærere pro vestra incuria & desidia, cogitando quòd plures salvantur, etiam mediocri curâ & studio, sed alacres estote, & valde solliciti ad contendendum intrare per angustam portam, *Quia multi querent intrare & non poterunt.* Id est, quia etiam ex his qui non omnino torpescunt, & jacent in suis vitiis, sed etiam aliquantulum de sua salute solliciti sunt, & querent intrare in cælum, non poterunt.

D Præterea Isaia 17. et 24. numerus electorum comparatur paucissimis spicis, quæ à messoribus relinquuntur in agro, et rarissimis olivarum bacis, quæ exculsâ oleâ remanent in ramorum cacumine, vel paucis unarum granis, quæ remanent in vinca, finita vindemia. *Et erit* (inquit Propheta) *sicut congregans in messe quod restiterit, & brachium ejus spiritus as leget, & erit sicut querens spicas in valle Raphaim, & relinquetur in eâ sicut racemus, & sicut excussio oleæ duarum vel trium olivarum in summitate rami.* Et cap. 24. *Quomodo si pauca oliva quæ remanserunt, excutiantur ex olea, racemi cum finita fuerit vindemia. Quæ verba expendens Hieronymus ibidem ait: Tanta erit*

40.

erit Sanctorum paucitas, de quibus Dominus loquitur in Evangelio, multi vocati & pauci electi, ut eorum paucitas bacca olivarum rarissimis comparetur, quae cum excussa fuerint atque demissa, vix pauca remaneant in ramorum cacumine? & quomodo cum fuerit finita vindemia, solent pauperes, egestate cogente, vacuas circuire vites, & pauca uvularum grana colligere. Unde etiam ab Apostolo electi, Reliquiae appellantur, quia pauci: ad Rom. 9. Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquiae salvae sunt. Et cap. 11. Reliquiae per electionem gratiae, salvae factae sunt. Ex quibus omnibus testimonio hinc, numerum praedestinatorum esse valde exiguum, comparative ad multitudinem reproborum.

41. Quod potest confirmari ex eodem Apostolo ad Ephes. 1. ubi loquens de electis inquit: Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum. Et ad Ephes. 1. Sorte vocati estis. Ubi electos dicit esse sorte vocatos, ut eorum paucitatem designet. Nam sicut sortes, cum inter plura hominum millia mittantur, paucissimi tamen contingunt, & interdum insipientibus & pauperibus, relictis sapientibus & divitibus: ita paucissimis, inter multa hominum millia, fors praedestinationis contingit, & saepe eliguntur pauperes, insipientes, rustici, & ignobiles: relictis divitibus, sapientibus, nobilibus, & Regibus ac Principibus. Unde idem Apostolus 1. ad Corinth. 1. Videte vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem non multi potentes, non multi nobiles, sed quae stulti sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes, & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia; & ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus. &c.

42. Eadem veritas illustrari potest, & salvandorum paucitas amplius demonstrari ex variis figuris, quibus Deus eam in Scripturis declarare voluit. Nam aquis diluvij omnes, excepto Noë, & familia ejus, perierunt; & ut dicitur 1. Petri 3. Pauci, id est octo anime, salva factae sunt per aquas Omnes habitantes Sodomam, & finitimas regiones, excepto Loth, & filiabus ejus, flammis ultricibus consumpti sunt, Genes. 19. Ex sexcentis millibus pugnatorum qui egressi sunt de Aegypto, nullus praeter Josue & Caleb, in terram promissam, quae fuit regni caelestis typus & figura, ingressus est, Numer. 14. In devastatione Jericho sola Rahab cum suis servata est, Josue 6. Denique, ut notat Augustinus Tract. 122. in Joann. & alii SS. Patres duplex nobis à Joanne Evangelista Apostolorum piscatio, ipsius Christi iussu facta, proponitur Prima initio suae praedicationis: secunda post illius resurrectionem. Prima bonos & malos significat, quos nunc habet Ecclesia. Secunda tantummodo bonos, quos habebit in aeternum, completam in fine mundi resurrectionem mortuorum. In prima capta est multitudo piscium tanta, ut & rete scinderetur, & impleta duo navigia mergerentur. In secunda vero, quae ad dextram navigij (per quam beatitudo designatur) facta est, pauci pisces capti sunt: scilicet centum quinquaginta tres, ut hac paucitate piscium, paucitas electorum designaretur.

43. Accedunt etiam testimonia SS. Patrum. Nam Chrysostomus homil. 40. ad populum ait: Quot esse putatis in civitate nostra qui salvi fiant. Insestium quidem est quod dicturus sum, dicam tamen: Non possunt in tot millibus centum inveniri: quin & de his dubito: quanta enim in juvenibus quassa multitudo, quantum in senibus corpora, &c. Quae verba, licet videan-

tur per hyperbolem dicta, certissimum tamen existimat Chrysostomus, plures damnati quam salvati. Augustinus l. b. 3. contra Cresconium Grammaticum cap. 66. dicit quod Boni verius Christiani sicut per se ipsos multi sunt, in comparatione malorum pauci sunt: sicut multa grana quibus horrea magna complentur, pauca dicimus in comparatione peccatorum. Et alibi ad id probandum adducit locum illum Genesis 22. Sicut stella caeli, & sicut arena maris, sic erit semen tuum. Ubi per stellas caeli electos intelligit, & per arenam maris, reproborum. Unde ex Augustino, in quo numero arenarum excedunt stellas caeli, in eodem, numerus reproborum excedit numerum electorum.

Item plures Scripturae interpretes, extendentes verba illa Sponsi Cant. 2. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias, docent quod illius spinarum hiorum quantitatem excedunt, sic praedestinatorum numerus, à reprobis longe superatur. Et notant quod Scriptura non dicit, sic amica mea inter extraneas, sed inter filias: ut per hoc designetur, numerum reproborum excedere numerum praedestinatorum, non solum per comparationem ad Gentiles & infideles, qui sunt extra Ecclesiam, sed etiam per comparationem factam inter ipsos fideles & Christianos, qui sunt Ecclesiae filij. Unde D. Gregorius homil. 19. in Evang. Ad fidem plures veniunt, sed ad vitam pauci perducuntur.

Quod potest etiam ex historia Ecclesiastica confirmari. Nam Baronius ad annum Christi 976. num. 3. tomo 10. narrat Beatum Nilum Abbatem, inter spiritalia colloquia, dixisse aliquando, Quod ex decem millibus vix reperitur una anima hu temporibus, quae ad manum sanctorum angelorum perveniat. Quo audito capterunt omnes quasi uno ore dicere: Absit, hoc non est verum, haereticus est qui hoc dicit, &c. Quibus Beatus Nilus respondit, & dixit: Si verò demonstraveris verbum, Magnum Basilium, & Chrysostomum, Episcopum Hieronymum, & Theodorum Studiam, sed & apostolum ipsum, nec non sanctum Evangelium, eadem sentientes dicentes, quid patiemini vos, qui in conspectu apruantes eo loquimini, & Spiritus sancto adversariis, & sanctorum Patrum metuenda verba haereticus tribuitis: Haec Baronius loco citato.

In ejusdem veritatis confirmationem, refert Cornelius à lapide, in caput 14. Numer. formidabilem historiam, quam hic de verbo ad verbum transcribam. Cum (inquit) D. Bernardus Abbas Clarevallensis, ab hac vita migrasset, quod contigit anno Domini 1133. horrenda visio Lingonensi Episcopo facta est. Apparuit enim namque Eremita quidam mortuus, quem viventem olim noverat, qui divino timore compunctus, ante aliquot annos, cum esset Decanus, dives, & nominatus, omnia contemnens, eremitorium pro Christi amore intravit. Quam cum de statu suo, & divini iudicij distributione interrogasset, ille respondit: Eam horam in qua ego corpore migravi, triginta hominum millia ab hac terra transferunt: e quibus Bernardus, Clarevallensis abbas, quae eadem hora obiit, una mecum ad caelos evolavit: dum alii ad purgatorium missi sunt: ceteri omnes, per poenitentiam summi iudicis condemnati, ad infernum perpetuo cruciandi descenderunt. Intelligite haec qui obli-

vificimini Deum, Psalm. 49.

Dices primò, In Scriptura multitudo electorum vocatur innumerabilis: Apocal. 7. Multitudinem magnam quam innumerare nemo poterat, &c.

ARTICULUS PRIMUS.

An, & quid sit reprobatio?

§. I.

Utraque difficultas resolvitur.

Dico primò: Dari in Deo reprobationem, seu decretum aliquod efficax, & immutabile, quo ab æterno aliquos homines & Angelos voluit à gloria excludere. Ita definitur in Concilio 3. Valentino can. 3. his verbis: *Fidenter fatemur predestinationem electorum ad vitam, & predestinationem impiorum ad mortem.* Item in Scriptura sæpe fit mentio expressa reprobationis, præsertim toto cap. 9. Epistolæ ad Romanos: aliquando verò sub parabolis & figuris, ut Matth. 13. ubi regnum cælorum simile dicitur *sagena misse in mare, & ex omni genere piscium congreganti, quam cum impleta, esset educentes, & secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt.* Quæ verba expendens Chrysologus serm. 47. sic ait: *Similitudo hac prodit, cur in Apostolatam piscatores elegerit Christus, & captores piscium fecerit hominum piscatores, ut divini iudicij typus arte piscatoriæ monstraretur. Pisces congregat captura confusos, sed in vasa discretio dat electos: sic vocatio Christiana iustos & iniustos, malos, bonosque congregat, sed bonos malosque electio divina discernit.*

Præterea, in Sacris Paginis id dicitur reprobum, quod cum habeat necessaria ut possit consequi finem, ab illo tamen deficit. Sic Apostolus ad Hebræos 5. vocat reprobam terram illam, quæ habens sufficientem humorem ad fructificandum, producit tamen spinas & tribulos, eò quod deficiat à fine ad quem fuit creata à Deo, scilicet ut daret herbam virentem, & facientem fructum suum, ut dicitur Genesis 1. Item quia cognitio veritatis est finis intellectus, & voluntas ad bonum morale ordinatur: Gentiles à cognitione veritatis fidei deficientes, dicuntur ab eodem Apostolo ad Roman. 1. *raditi in reprobum sensum.* Et ad Titum cap. 1. homines male operantes, vocantur *ad omne opus bonum reprobi*: Sed multi sunt homines qui habent auxilia necessaria ut possint consequi suum finem, qui est vita æterna, qui tamen ab illo deficiunt, ut constat experientiâ: Ergo multi sunt homines reprobi.

Denique eadem veritas triplici ratione D. Thomæ demonstrari potest. Primum sic proponit hic art. 3. *Predestinatio est pars providentiæ: ad providentiæ autem pertinet permittere aliquem defectum in rebus quæ providentiæ subduntur: unde cum per divinam providentiæ homines in vitam æternam ordinantur, pertinet etiam ad divinam providentiæ, ut permittat aliquos ab isto fine deficere, & hoc dicitur reprobare.*

Secunda habetur super cap. 9. Epistolæ ad Roman. lect. 4. ubi S. Doctor sic discurret: *Considerandum est quod finis omnium divinatorum operum est manifestatio divine bonitatis. Proverb. 16. Omnia propter semetipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum. Tanta est autem divine bonitatis excellentia, quod non potest uno modo, nec in una creatura sufficienter manifestari, & ideo diversas creaturas condidit in quibus diversimodè manifestatur, præcipuè autem in creaturis rationalibus, in quibus ejus iustitia manifestatur, quantum ad eos quos pro*

K

eorum

omnibus gentibus, tribus, populis, linguis, stantes ante Thronum: Ergo ex Scriptura major saltem pars fidelium salvatur.

Sed negatur Consequentia: Nam ut notat Augustinus locis supra allegatis, licet prædestinati absolute loquendo, & nullâ factâ comparatione sint multi; respectu tamen multitudinis reprobatorum paucissimi sunt. Sicut licet multitudo stellarum sit maxima, & ferè innumerabilis, exigua tamen est, si comparetur cum arenis quæ sunt in litore maris. Unde ibidem annotavit S. Thomas, quod cum dicitur: *Ex omni tribu, lingua, populo, natione, illa dicitio ex delectum quendam & segregationem paucorum ex multis denotat, & paucitatem electorum designat.*

Dices secundo, Non est minor Dei providentiæ circa homines, quam circa res alias naturales. Sed ex aliis rebus naturalibus plures consequuntur finem, quam ab illo deficiant, ut ex se patet: Ergo etiam ex hominibus plures consequuntur finem vitæ æternæ, quam ab illo deficiant, ac proinde plures sunt prædestinati quam reprobi.

Respondeo cum D. Thoma hic art. 7. ad 3. negando Consequentiam, & paritatem: Nam bonum, inquit, proportionatum communi statui nature, accidit ut in pluribus, & deficit ab hoc bono ut in paucioribus: Sed bonum quod excedit communem statum nature, invenitur ut in paucioribus, & deficit in pluribus. Cùm igitur beatitudo æterna, in visione Dei consistens, excedat communem statum nature, & præcipuè secundum quod est gratiæ deservita, per correptionem originalis peccati, pauciores sunt qui salvantur.

DISPUTATIO V.

De Reprobatione.

Hortatur Propheta Regius fideles inter medios cleros, sive ut habet alia versio, inter medias sortes, recumbere. Quod propterea dictum putat Bernardus: *Quoniam est inter timorem & securitatem, tanquam inter levam & dexteram, media videlicet spes, in qua mens & conscientia, molli nimirum supposito charitatis strato, suavissime requiescit. Quatenus scilicet spes à timore repressa, & Dei protectione eversa, per infernorum, cælestiumque considerationem, in salutari medio constituitur. Hoc enim modo (inquit idem Bernardus) sepe cellarum incolæ in celum ascendunt, & in infernum descendunt. Sicut enim assidue contemplando revivere amant gaudia cælestia, ut ardentius ea appetant; sic & dolores inferni, ut horreant, & refugiunt. Et hoc est quod propter salutem deprecatur Regius Vates, dicens: *Descendant in infernum viventes, videlicet ne huc descendant morientes.* Postquam ergo per considerationem mysterii prædestinationis, in cælestem patriam, spe futura gloriæ, ascendimus, & cælorum excelsa penetravimus; oportet, ut memi & consideratione reprobationis æternæ, in profundum inferni descendamus, & miseram reprobatorum sortem contemplemur. Agemus ergo primo in hac disputatione de existentia & essentia reprobationis. Secundò de ejus causa motiva. Tertiò de illius effectibus. Et ultimo, an Deus omnibus reprobis, tam parvulis, quam adultis, media ad salutem sufficientia conferat, discutiamus.*

Tom. II.